УДК 657.1:336.717:631:004

ОБЛІКОВО-КОНТРОЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Щербак Дар'я,
здобувачка вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Анотація: *Досліджено особливості застосування комп'ютерних технологій у системі обліку та контролю безготівкових розрахунків підприємств агропромислового комплексу. Обґрунтовано необхідність цифровізації облікових процесів в умовах економічної нестабільності та воєнного стану. Проаналізовано вплив автоматизованих інформаційних систем на підвищення прозорості фінансових потоків, мінімізацію помилок та посилення податкової дисципліни. Доведено, що впровадження ERP-систем, електронного документообігу та інтеграція бухгалтерських програм із банківськими сервісами сприяють оперативному контролю за рухом коштів, формуванню аналітичної звітності та зниженню фінансових ризиків. Узагальнення наукових підходів дозволило визначити перспективні напрями розвитку цифровізації обліку в аграрному секторі.*
Ключові слова: *облік, автоматизація фінансових процесів; внутрішній контроль; ERP-системи; аграрні підприємства.*

Сучасний етап розвитку економіки України характеризується глибокими трансформаційними процесами, що охоплюють усі сфери господарської діяльності, зокрема систему бухгалтерського обліку та фінансового контролю. Підприємства агропромислового комплексу відіграють стратегічну роль у забезпеченні продовольчої безпеки держави та формуванні експортного потенціалу країни, що зумовлює підвищені вимоги до ефективності управління їх фінансовими ресурсами. Особливої актуальності набуває організація обліку та контролю безготівкових розрахунків, які становлять основну частину фінансових операцій аграрних підприємств і забезпечують взаємодію з постачальниками, покупцями, банківськими установами та державними органами.

В умовах воєнного стану, економічної нестабільності та постійних змін у податковому законодавстві зростає необхідність підвищення оперативності, точності та прозорості облікової інформації. Традиційні методи ведення бухгалтерського обліку вже не забезпечують належного рівня контролю за грошовими потоками, що обумовлює активне впровадження комп'ютерних технологій та цифрових рішень у систему управління підприємствами АПК. Цифровізація облікових процесів виступає не лише інструментом автоматизації рутинних операцій, а й стратегічним напрямом підвищення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання.

У наукових працях [1-3] підкреслюється, що цифровізація бухгалтерського обліку є складовою трансформації управління бізнес-процесами підприємств

агропромислового комплексу. Автори зазначають, що впровадження інформаційних систем дозволяє інтегрувати фінансовий, управлінський та податковий облік в єдину інформаційну платформу, що забезпечує цілісність облікових даних і підвищує якість управлінських рішень. У цьому контексті автоматизація безготівкових розрахунків розглядається як один із ключових напрямів цифровізації, оскільки саме ці операції пов'язані з формуванням грошових потоків і фінансових результатів підприємства.

Значну увагу у дослідженнях приділено інтеграції бухгалтерських програм із банківськими сервісами та системами електронної звітності. Використання сучасних програмних продуктів дозволяє автоматично формувати платіжні доручення, здійснювати імпорт банківських виписок, проводити електронну звірку з контрагентами та контролювати строки виконання фінансових зобов'язань. Такий підхід мінімізує вплив людського фактора, зменшує ймовірність помилок та забезпечує оперативність відображення господарських операцій у системі обліку.

У статті [2, с. 30–31] проаналізовано національний і міжнародний досвід цифровізації бухгалтерського обліку аграрних підприємств. Автори наголошують, що впровадження ERP-систем та хмарних технологій створює умови для комплексної автоматизації фінансових процесів. ERP-системи забезпечують інтеграцію різних функціональних модулів, включаючи бухгалтерський облік, управління запасами, бюджетування та фінансове планування. У результаті підприємство отримує можливість здійснювати моніторинг грошових потоків у режимі реального часу, аналізувати стан дебіторської і кредиторської заборгованості та прогнозувати фінансові результати діяльності.

Особливої ваги набуває роль комп'ютерних технологій у забезпеченні податкової дисципліни. У дослідженні [1, с. 27] доведено, що ефективна система обліку і контролю є важливим інструментом мінімізації податкових ризиків аграрних підприємств в умовах воєнного стану. Автори підкреслюють, що автоматизовані облікові системи дозволяють своєчасно формувати податкову звітність, здійснювати автоматичний розрахунок податкових зобов'язань та інтегрувати бухгалтерські програми з електронними сервісами державних органів. Це сприяє підвищенню прозорості фінансових операцій і зменшенню ризику застосування штрафних санкцій.

Комп'ютерні технології також відіграють важливу роль у системі внутрішнього контролю підприємств АПК. Автоматизовані системи дозволяють встановлювати різні рівні доступу до фінансової інформації, фіксувати зміни в облікових даних та формувати електронний аудит-слід. Це створює додаткові механізми захисту від несанкціонованого втручання та фінансових зловживань. Використання аналітичних модулів забезпечує можливість оперативного виявлення відхилень від запланованих показників і прийняття своєчасних управлінських рішень.

Застосування електронного документообігу значно спрощує процедури погодження платежів та скорочує час обробки первинних документів. В умовах

сезонності аграрного виробництва, коли обсяг фінансових операцій суттєво зростає в окремі періоди року, автоматизація дозволяє уникнути перевантаження бухгалтерської служби та забезпечити безперервність облікового процесу. Хмарні сервіси, у свою чергу, гарантують доступ до фінансової інформації незалежно від місця перебування користувачів, що є особливо актуальним в умовах воєнних ризиків.

Разом із тим цифровізація обліку безготівкових розрахунків потребує вирішення низки проблем, пов'язаних із забезпеченням кібербезпеки, захистом конфіденційної інформації та підвищенням кваліфікації персоналу. Впровадження сучасних інформаційних систем вимагає відповідних фінансових ресурсів та організаційних змін, що може становити певні труднощі для малих і середніх аграрних підприємств. Проте довгострокові переваги цифровізації значно перевищують початкові витрати, оскільки забезпечують підвищення ефективності управління та фінансової стабільності підприємства.

Узагальнення результатів наукових досліджень дозволяє стверджувати, що комп'ютерні технології є ключовим чинником модернізації системи обліку та контролю безготівкових розрахунків підприємств агропромислового комплексу. Їх впровадження сприяє інтеграції фінансових процесів, підвищенню податкової дисципліни, мінімізації ризиків та забезпеченню прозорості грошових потоків. Цифровізація облікових процесів формує передумови для сталого розвитку аграрних підприємств і їх адаптації до сучасних економічних викликів.

Список використаних джерел:

1. Potryvaieva, N., Dubinina, M., Cheban, Yu., Syrtseva, S., & Luhova, O. (2025). Role of accounting and control system in taxation of agricultural enterprises under martial law. Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science, 29(2), 22-33. doi: 10.56407/bs.agrarian/2.2025.222.
2. Potryvaieva, N., Dubinina, M., Cheban, Yu., Syrtseva, S., & Luhova, O. (2024). Digitalisation of accounting of agricultural enterprises: National and international experience. Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science, 28(4), 41-53. doi: 10.56407/bs.agrarian/4.2024.41.
3. Potryvaieva, N., Kozachenko, L., Nedbailo, I., Nesterchuk, I. (2022). Digitization of accounting in the management of business processes of enterprises of the agro-industrial complex. Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science, 26(1), 79-88. https://doi.org/10.56407/2313-092X/2022-26(1)-8

Анотація: *Examines the role of computer technologies in the accounting and control system of non-cash settlements of agro-industrial enterprises. The necessity of digitalization of accounting processes under economic instability and martial law is substantiated. The influence of automated information systems on increasing transparency of financial flows, minimizing errors, and strengthening tax discipline is analyzed. It is proved that implementation of ERP systems and electronic document management ensures operational financial control and risk reduction.*

Ключові слова: *accounting; automation of financial processes; internal control; ERP systems; agricultural enterprises.*

Науковий керівник:
Потриваєва Н. В.,
д-р екон. наук, професорка,
професорка кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет